Учѣте ся брати мои,
Думайте читайте:

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля“
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Число 32 | ДЖЕРСІ СІТІ. Н. Д. Середа 19-го Септембра 1894. | ГОДЪ II

НАРОДНЫЙ ДОМЪ

ВЪ ДОМА

* Не зародило – бѣда въ селѣ. Люде мовъ зъ гробу повставали. Тутъ, тамъ переходять зъ хаты до хаты кто до кревныхъ, кто до сусѣда позичити де якій центъ або де въ кого богатшого мѣрку вôвса. Але не видко нѣкого щобъ де що несъ, бо кождый скаржить ся на бѣду и тисне що мае для себе.

Въ одной хатинѣ, на пôвъ похиленой до землѣ чути голосну розмову и плачъ. Въ курной хатинѣ край стола сидить зажуреный нашъ чоловѣкъ схиливши голову на груды и разъ–вразъ тяженько вздыхае; двое дѣточокъ шурають ся по земли на половину голû а трете маленьке опевите въ старый грубый лахъ, квилать на постели, на котрой лишено троха мервы тай голû погнитû доски – а мати споглядаючи на мужа, то но дѣточки, гôркими вмываесь слезами.

— „Ие плачъ Марто“ — промовивъ по хвили чоловѣкъ – „я мусѣвъ заставити той кавальчикъ грунта у жида и позичити стôвчину до Америки, – ѣдуть люде пôйду и я, може Богъ дасть здоровля зоробити.. и тутъ прослезивъ ся...

Мавъ и чого. Ходивъ, бродивъ Иванъ за роботою и на угорской сторонѣ бувавъ та дарма – ледве живый приволѣкъ ся до хатины. Тыждень тому назадъ якь поховавъ стару матѣрь, задовживъ ся по уха. Цѣле майно була одна стара ялôвка, тай тую позавчера выпровадивъ екзекуторъ за податки и не осталось нѣчого, тôлько ще троха ярцю, зъ котрого послѣдню адзимку упекла жена ему на дорогу до Америки.

— Бѣдна моя голово, не нещасна ты доле моя!“ заголосила нещасна женщина, „що я теперь пôчну, що зроблю зъ дѣточками, чимъ ихъ погодую, огрѣю, приодѣю?“

— „Цить стара, не заходи головою; Богъ отцемъ нашимъ дѣтямъ Онъ забере ихъ до себ е и мучити ся не будуть; насъ тримае за грѣхи та за кару на сей земли, але невиннымъ дѣтямъ страдати не дасть. Тутъ маєшь 25 паперкôвъ а 75 беру на дорогу; зъ тыхъ 25 заплатишь 18 за похоронъ небôжки мамы, за два закупишь хвалу божу а решта на жите – пращай я ѣду!!..

Сумъ та голодъ въ нещасной хатѣ.

Мати зъ горя чахне, сохне; дѣти просять хлѣба, а батько пôйшовъ шукати за нимъ ажь до Америки! Нещасна Руси! чи оглухли не чують небеса плачу твоихъ дѣтей?

На границѣ злапали жандармы нашого бѣдака и помучивши черезъ три днѣ, пустили йти назадъ до курной хаты. Але знайшовъ ся жидъ и за папѣрка перепровадивъ за границю. Слибъ хотѣвъ описати пограничнû мытарства, то булабъ спора книга.

НА МОРЮ.

Бремскій пароходъ ледво помѣстивъ въ свôй цвішендекъ голодныхъ обдертыхъ пасажерôвъ зъ кождого королевства и царства старой Европы.

Мовъ напакованû оселедцѣ дусились, тислись бѣднû емігранты, котрыхъ уважають не за людей, але гôршь ôдъ скотины.

Въ тôмъ чистилищи знаходивъ ся и нашъ Иванъ Осика, котрый якъ ще ѣвъ въ дома троха вару, то ажь въ Бремѣ розговѣвъ ся нѣмецкимъ вурштомъ. Коли пароходъ уже знаходивъ ся далеко на морской пустынѣ, почали люде кивати ся и давати данину морю. Тутъ уже не було рôжницѣ мѣжь першою а послѣдною клясою; Осика мучивъ ся дуже; прѣвъ, блѣдъ, трясъ ся тримаючи ся за черево цѣлый день, щобъ хоть зъ кишками до Америки приѣхати. Але фізичне ослаблене, терпѣнія и болѣ були ничь въ порôвнаню зъ душевнымъ прибитемъ, зъ жалемъ зъ тими муками що серце розривали и розумъ колотили.

Оставити жену и дѣти въ крайной нуждѣ и зъ голодовою смертію въ сѣняхъ, сто паперкôвъ ôдъ жида шахрая позичити, котрый ôдъ стôвки дре 25 зр.

Пустити ся въ далеку и непевну дорогу, въ далекій свѣтъ не маючи ни свата, ни брата, ни знакомого до котрогобъ мôгъ удати ся, се мучило бѣдного Ивана безъ мѣры безъ ліку.

Чорна мысль непевности житя гадюкою коло серця веть ся и одганяє въ ночи сонъ зъ очей, а у день немa супокою, тôлько неустанна мука, котрой отець жаль а осамотѣлôсть мати. Неразъ, не два выходить нашъ емигрантъ на покладъ парохода и пускае свôй взôръ въ безконечну морску даль въ ту сторону, де покинувъ рôдну хатину, нещясну жену и дрôбнû дѣточки. Думка думку наґаняе и чорна картина предствляеть очамъ эго прибитой души. Отъ здаеть ся ему: найменьша дитина уже вмерла, бо було дуже слабе якъ йшов зъ дому; знову привиджуеть ся ему: же єго дорога заплакана жена зъ великого жалю за нимъ заслабла тяжко и лежить уже третый день въ страшной горячцѣ, а неma кому и ложку зимной воды подати, бо въ пустую хату нѣкто не заходить а дѣти уже давно куска сухого хлѣба не видѣли и дуже плачуть... Страшна борба думокъ закипѣла въ зболѣлой души нашого бурлаки.

Шукавъ на силу ôдôгнати ôдъ себе тую чорну гадку, а ту и друга насуваесь: „кто знае чи мои мене коли уже побачать? може я умру на пароходѣ, а може буря посадить пароходъ на морске дно?“

У нашого емигранта чимъ разъ то упадали силы и ôнъ ледве на ногахъ мôгъ утриматись; закропити душу не було чимъ, а голова ходоромъ ходила и мало зъ болю не розтрѣскалась а коло серця нудно за печинки рвало. На велике щасте навинувъ ся жидъ що на пароходѣ крадкома продававъ горѣвку и бравъ за келишокъ одну прускy марку. И Осика заплативъ за тую горѣвку пôслѣдну марку и лекше му стало, бо мôгъ потôмъ де що и до устъ скорше бѣдняга взяти. Весь єго маєтокъ що зъ собою вѣзъ до Америки, було 25 прускихъ фениґôвъ. И ту журба и сумъ а и роспука оповили єго поморщене чоло, а двѣ горячû сердечнû слезы покотились по єго блѣдôмъ вымореномъ лици.

Справдѣ було и чого журити ся.

Бо що пôчне, куда оберне ся, до кого удасть ся бѣдный сирота бурлака безъ знаня языка, звычаю и обичаю на далекой земли, мѣжь чужима людьми, слабый, нужденный, обдертый, голодный зъ 25 фениґами?...

въ Америцѣ.

Спустивъ пароходъ свою котвицю у пристани, повыпускали хрещеныхъ вязьнѣвъ цивилизованой Европы зъ тѣсныхъ и смердячихъ закамаркôвъ цвѣщендеку и загнали мовъ череду овецъ, до Кастле-ґарденъ, зъ зъ ôдки за пару годинъ повыпускали на вôльну стопу добровôльныхъ гарештантôвъ. На встрѣчу еміґрантôвъ повыходили агенты: нѣмецкій, италіаньнскій, ческій, словацкій, польскій, французкій шведскій, жидôвскій и позабирали кождый своихъ краянôвъ до народныхъ домôвъ, де ôдпôчнуть, прійдуть до себе, а потому розглянуть ся за роботою.

Всѣ розôйшли ся, тôлько мала купка людей остала ся тай говорить щось мѣжь собою незнанымъ нѣкому язикомъ. Але по рухахъ, заплаканыхъ очахъ можна було спôзнати то, же журили ся и говорили: Боже, Боже нашъ милый! кождый якійсь панъ зъ бляшкою на капелюсѣ проговоривь рôднымъ языкомъ до людей що зъ нами ѣхали и позабиравъ десь а по насъ бѣдныхъ кто прійде, кто розпытае и порадить? И ревно тяжко заплакали...

Заплакали бѣдолахи
Гôркими слезами,
Обтерли ся, пытають ся:
Що то буде зъ нами?
Куда ити и де ити
У кого пытати?
Ой Боже нашъ, ту прійде ся
Бѣднымъ загибати!..

Отъ якесь слѣпе провидѣніє принесло галицкого жида фактора, що почувши бесѣду, приступивъ до сумуючой громадки людей и запытавъ: чи вы руснаки? — Ой такъ паночку, гуртомъ ôдповѣли – ну ходѣть за мною и тіи, мовъ на свѣть народились почувши рôдне слово, пôйшли за жидомъ.

Господи! що за іронія судьбы: якъ тѣло зъ душею такъ жидъ зъ русиномъ, не знати чи и по смерти не суть разомъ.

Жидъ потримавши два днѣ нашихъ бѣдныхъ еміґрантôвъ русинôвъ, давъ двохъ, що не мали цента при души, на фармы по 6 дол. на мѣсяць, бо таку угоду зробивъ зъ фармеромъ; трохъ мали адресъ до Пенсильваніи и мали гроши то зъ нихъ здеръ въ такіѣ спосôбъ: за нôчлѣгъ въ смердячôмъ бейзментѣ и за лижку вареной воды съ бараболею, пораховавъ по 2 дол. за шифкарту зъ Ню Йорку до Джерзі Сити, взявъ ôдъ кождого ще по доляру а все лишь стояло 9 центôвь на феру, а жидъ одуривъ людей що ще мусять ѣхати на шифѣ `оденъ день до Пенсилваніи. Коли нашû люде переѣхали на ферѣ до Джерзі Сіті, то ничъ имъ не осталось – щасте, що мали еміґрантскû тикеты на тренъ купленû въ Кастлеґарденъ. Зъ двома рускими дѣвчатами що бувъ забравъ, то зробивъ жидъ такъ: Тримавъ ихъ три тыжднѣ у себе и дававъ имъ добре ѣсти пити а потому продавъ до дому розпусты!.

Въ головѣ мѣшаеть ся, въ очахъ темнѣе, зъ жалю серце розрываэть ся. перо паде зъ руки. коли подумаєсь яка то нужденна, гôрка, оплакана доля чекае тутъ нашихъ братôвъ и сестръ коли першій разъ прійдуть до Америки! ихъ жалю, ихъ смутку, ихъ горя, ихъ внутрной душевной борбы языкъ высказати не може; ихъ нужденне положене, ихъ муки, ихъ голодъ и бôль описати не дасть ся, того торгу, той

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рочна 2.00
До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высилати пôдъ адресою:
To "Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Наша газета выходить що тыждня въ Середу.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All money or money orders should be addressed to:
„Svoboda" Printing Office
247 Warren Str.
Jersey City, N. J.

Entered at the post office at Jersey City, N. J., as second class mail matter.

годы яку жиды роблять на рускій пôтъ, кровь, на тѣло невинныхъ рускихъ красавиць и продають наче товаръ, не знайдешь маляра щобъ змалювавъ такъ живо и до складу на полотнѣ!.

Чи такъ мае бути? – ей нѣ Богъ, натура и честнї люде противлять ся и порицають. а вы Русины знаете и мовчите?

Чи можна тому злу зарадити?– можна; другї нацiи поскладались и постарались о народный притулокъ для своихъ братôвъ, построили „народный дôмъ;" а мы Русины до недавного часу и не подумали о тôмъ! Чи се не ганьба наша, чи се не нацiональна славна недбалôсть не мати руского, „Народного Дому? Чи насъ не статн, чи мало насъ?

Може скаже не оденъ: „не було кому до того взятись и заохотити." Але теперь „Свобода" неустанно пôдносить свôй голосъ въ той то справѣ, а що зъ того? – мало патрiотôвъ заслали свою лепту.

Думаете братя же то нашi слова, котрыми до Васъ промовлемо, же то нашъ голосъ, що подносимъ въ той важной справѣ? – Нѣ – се суть слова самого Христа, котрый за краплю студеной воды, поданой прагнущому въ его смени, дае царство небесне; се голосъ, се послѣдне завѣщане распятого за насъ: „страннаго въ дôмъ вprops вводити." Странныхъ богато а де-жь той дôмъ?

Правда естьщо люде кажуть: же за американьскiй гроши мало кто въ краю ставъ ся заможнымъ газдою. А знаешь дорогiй читателю чому? Тому, же ту кождый о себе дбае а о нещасныхъ забуваеть ся и доброго другому ничъ не робить ся, тай Богъ не благословить.

Тутъ люде роблять чи недѣля чи свято, а зъ того гроша на добру цѣль жалують дати щобъ Богъ имъ ôдпустивъ сей грѣхъ.

Братя!

Христосъ кличе до Васъ: постарайте ся о „Народный Дôмъ!" сотки приходячихъ сюда Русинôвъ благають въ духу о тое; не дайте марно поневѣратись нещаснымъ невѣдомымъ русинамъ-емiгрантамъ! Голоднї просять хлѣба, жаждущi просять щобъ ихъ закропити, обдертi, въ чорной сорочцѣ зъ нуждою за обшивкою выходять наши братя зъ пароходу и благають щобъ ихъ яко тако приодѣти; подорожнї, зъ далекой и тяжкой дороги, въ незнаный заблукались свѣтъ, всѣмъ чужï тôлько вамъ нѣ и, васъ просять, благають Христа ради постарати ся о „народный дôмъ" и ихъ до него приняти хоть на короткій часочокъ, щобъ жидôвскiй смердячи певницѣ не були свѣдками ихъ болю, ихъ роспуки ихъ слезъ! Вы ихъ потѣшите, вы ихъ прiймѣть до „Народного Дому" Хоть-бы ты якъ чоловѣче моливъ ся, хоть-бы ты якъ постивъ, и лишень самыми хвостиками оселедцѣвъ жививъ ся, а на „Народный Дôмъ" не давъ хоть квадра, то все за ничъ. Христосъ хоче братной любови, любовь оказуеть добримъ дѣломъ, бо добрï дѣла суть ключомъ до неба; а вѣра хотай бы и яка, но безъ добрыхъ дѣлъ, есть мертва и такою никто спасенъ бути не може.

Дайте на „Народдный Дôъм" а Богъ возлюбить васъ и дѣла рукъ вашихъ благословити-ме на тôмъ бурливôмъ житейскôмъ морю, а якъ щасливо приплынете до берега, т. е. до вѣчности, тодѣ Христосъ прiйме васъ до свого дому, де всѣ добрï емiгранты зъ того свѣтя знаходять вѣчный, щасливый прiюъ.

Гр. Гр.

ЩО ЧУВАТИ въ СТАРОМЪ КРАЮ.

ЖИДОВСКА ЛИХВА.

Дня 10. серпня дôставъ жидъ-лихвярь Волфъ Цирлъ зъ Кутъ на одного Гуцула зъ Ясенева-горѣшного судовый вырокъ на 25 зр., а на стягане тыхъ грошей одержавъ зъ лiцитацiи луку сего господаря. Лихварь зôбравъ кôлькохъ жидôвъ, пойшовъ зъ ними на тую луку и ставъ тамъ косити траву та выпасати худобою. На се збѣгло ся кôлканайцать Гуцулôвъ, потурбовали трохи жидôвъ и зôгнали зъ луки ихъ самыхъ и худобу. За тое арештовано ôсьмохъ господарôвъ и замкнено въ вязницѣ за розрухи и бунтъ. Тымчасомъ Волфъ Цирлъ зай мае ся безкарно лихвою и нею знищивъ вже кôлькохъ селянъ. Тай сему гуцулови у котрого забравъ луку, позычивъ кôлька рыньскихъ, а они не въ довгомъ часѣ выросли на 25 зр.

***

Паперовыхъ рыньскихъ не выдають вже цѣсарскï касы але будуть ихъ ще прiймати до кôнця червня 1895 р. Монеты 20 крайцаровї и 4 крайцаровї будуть ходити лише до кôнця сего року.

***

Фабрыка цукру мае повстати въ повѣтѣ скалатскôмъ. Закладають ей гр. Романъ Потоцкiй и гр. Щастный Козебродскiй. Они порозсылали вже до околѣшныхъ господарôвъ обѣжники въ справѣ доставы буракôвъ.– Друга фабрика цукру мае заложити ся на Мазурахъ коло Пшеворска.

***

Холера.

Отъ коли холера появилась, то въ Галичинѣ впало ей жертвою 2700 особъ а на Буковинѣ 300. Въ послѣдныхъ днияхъ знову захоровало на холеру 533, а умерло 304 особъ. Холера защѣкавлена польскою выставкою появилась уже и во Львовѣ, де много особъ заслабло.

***

О кусникъ землѣ.

Въ Теребовлѣ двое людей убили свого отчима, заманивши его въ поле. Поломали ему всѣ ребра, обôрвали легки и заломили черепъ головы.

„Посланникъ" записуючи сей сумный фактъ, додавъ ôдъ себе пару рядкôвъ, де дивуесь що „якась нечувана здичѣлость обычаѣвъ запанувала межи людьми и то отъ горы до долины цѣлой суспôльности."

Мы зъ нашой стороны кажемо, що тутъ ничому дивуватись на тую здичѣлость обычаѣвъ, бо въ нынѣшной добѣ, ведесь борба о истноване, о жите и ничъ дивного, наколи оденъ умераючiй зъ голоду кидаесь и убивае другого за кусокъ хлѣба що тамтой мавъ. Въ тыхъ словахъ: „о кусникъ земли убули свого отчима," описано до живого сумне положенe хлѣбороба. Слибъ кто хотѣвъ розобрати тiи слова и ширше обяснити, тобъ сотню книгъ мусѣвъ списати.

„Посланникъ" повиненъ переконати ся, же iезуитскï мiсiи, на котрй галицкiй соймъ на дурно выдае тôлько сотъ зр, не змягчать здичѣлости обычаѣвъ, бо людъ гине зъ голоду и хоче хлѣба; допровадженый голодомъ до вестеклости, убивае одинъ другого.

Най намъ „Посланникъ" не вмѣняе сего во зло, наколи скажемо: же его обовязкомъ есть выкоренити тую „здичѣлôсть обычаѣвъ," а не диковати ся заложивши руки, але выступити смѣлими, одважными статiями, въ котрыхъ бы була высказана правда: чому такъ тяжко страдае рускiй хлѣборобъ? Чому то такъ, же ôнъ на хлѣбъ робить а самъ и дѣти его зъ голоду вмерають? Чому не узнаеть ся въ немъ гôдность чоловѣка? Чому всѣ державнï и краевï податковï тягарѣ звленï на бѣдного хлопа? Чому хлопъ-хлѣборобъ не мае свого права а обовязки на него накладають? Тогда причинить ся богато „Посланникъ" до змягченя „здичѣлости обычаѣвъ", бо тогда може спаде яка окрушина зъ паньского законодательного стола для бѣдного селяньства.

Редакцiя.

Посмертни Вѣсти.

ИВАНЪ БАРНА

Членъ „Народного Руского Союза" и членъ шамоцкого братства зôставъ забитый въ майнахъ въ Шамокинѣ Па. дня 10. сего мѣсяця.

Покôйный зôставивъ жену и дѣти. Похоронъ ôдбувъ ся дня 13. с. м.

„Союзъ" сей часъ выплативъ нещастной вдовѣ 400 долярôвъ посмертного.

Земля перомъ Тобѣ брате, мученику працѣ; "Господь да прiйметъ душу Твою до небесного „Союза" праведныхъ.

ВѢЧНАЯ ПАМЯТЬ!

Похоронъ, якiй мавъ покôйный союзникъ Иванъ Барна, бувъ дуже величавый и кождый, кто бувъ свѣдкомъ сумного похоронного обряду, сказавъ: справдѣ „память праведнаго со похвалами."

Въ печальнôмъ походѣ на цминтарь йшла руска музыка приграваючи погребовый маршъ. За музыкою рускiй хоръ, за домовиною ступало шамоцке братство 213 членôвъ а по заду численный народъ.

Працай брате союзнику,
Въ далеку дорогу.
Дѣти кинувъ сиротами
И нещасну вдову!
Но спокôйный будь ты духомъ
Роднѣ не загине,
Ты за житя постаравъ ся
О хлѣбъ для родины –
Во „Союзѣ" и во братствѣ
Ты плативъ данину,
Щобъ вспомога твоимъ була
У чорну годину.
Надъ твоею могилою
Сумують всѣ братя,
Що смерть люта тебе взяла
Во свои обятя.
Похоронна пѣснь несесь
Серце розривае –
Въ нову майну союзнику,
Гробарь тя спускае.
Ой не выйдешь зъ неи скоро
До дому не вернешь,
Пôдъ землею землю копавъ
Въ землю ся обернешь!.
Во останне прощай брате
Во вѣчну дорогу!
И за розвôй тутъ „Союза"
Молись въ небѣ Богу.

Гр. Гр.

АМЕРИКАНСКА РУСЬ.

Дописъ.

Мт. Кармелъ.

Хвальна Редакцiя!

У насъ робота троха уже поправилась и есть надѣя що минуть тяжкï часы. Хоть якъ не разъ трудно приходило людямъ бороти ся зъ бѣдою, но все таки не тратили мы надѣи и не опускали рукъ одъ роботы около пôднесеня народного духа и образованя себе самыхъ Пару днѣвъ тому назадъ, заложили мы собѣ читальню и вписалось 50 русинôвъ яко членôвъ. Тутъ нашï люде мають велику охоту до просвѣты и гроша не жалують на тую цѣль. Кобъ то всюда були читальнï, то бы нашимъ людямъ инакше жилось и вние малибъ мы тутъ значене и поваrу.

Въ надѣи що мои рядки будутъ помѣщенï въ „Свободѣ" зъ поважанемъ остаюсь

М. Г.

***

Славно!

Нашï братя Русины зъ Буффало добре тримають ся купи и постарались о руску церковь, котру Богъ допоможе имъ уже неодовга додокôнчити.

***

Пасеикъ. Жена нашого краяна Iосифа Молнера зъ великой горячки збожеволѣла и выйшовши въ ночи зъ дому дня 11. с. м. и кинулась въ каналъ де уто-

пилась. Нещастна оставила шестеро дробныхъ дѣтей.

***

Піттсбургъ 10. 9. 1894.

Хвальна Редакція!

Думаю що знайдеть ся мѣсце въ „Свободѣ“ на мою коротеньку допись, де хочу сказати пару словъ що у насъ стало ся.

Нашому краянови Иванови Пастырчикъ давъ Богъ дитину. Позаякъ тодѣще не були вернули о. Поляньскій зъ краю, то понесли кумы крестити дитину до польского костела. Якъ кумы вернули зъ костела, началась гостина, на котрой було много запрошеныхъ гостей, мѣжь котрыми и 4 поляковъ знаходило ся а решта всѣ Русины. Велика радость и вдоволеніе мальовалась на лици кождого кума бо було велике яденіе и питіе. При такой нагодѣ, есть у насъ обычай збирати даръ для новонарожденной дитины. Кумъ Анрей А . . . . . чинъ взявъ на себе той обовязокъ зобрати колекту для дитины и вставши промовивъ ни по руски, якъ Богъ приказавъ, але ось якъ: „moi dobrzy ludzi oto jest tak: wzielismy z domu nieehrzescianina a pszynieslismy chrzescianina, to proszemy co dac dla niego.“ Таку польску промову втявъ нашъ кумъ Андрей на ганьбу та на смѣхъ люцкій. Ся бесѣда въ калѣченой польской мовѣ, не сподобала ся Гарасимови Варянцѣ, котрый досадно сказавъ: слибъ вы були привели дитину христіянина русина, тобъ я давъ центы, але на ляха не дамъ“ Тогда всѣ русины роззлостились страшно на нашого Гарасима и слибъ бувъ не утѣкъ, то бувъ бы не мавъ анѣ одного ребра цѣлого.

Подчасъ сего розруху поляки спокойно собѣ далѣ ѣли и пили. Ото якъ нашѣ люде своего цурають ся и себе на смѣхъ выставляють.

И. К.

Сли справдѣ такъ було, то мусимо сказати же дуже сумно. Не знать чому то А. А . . . чинъ зъ дѣда прадѣда русинъ и зъ Руского Устя родомъ, вырвавъ ся якъ Филипъ зъ конопель зъ зъ мовою по польски? Може хтѣвъ тымъ вказати же онъ ось мудрійшій чи що?

Власне показавъ противно. Мудрый чоловѣкъ шануе чуже а свое любить; мудрый чоловѣкъ не буде николи встыдати ся своей родной мовы, бо знае же то божій даръ и мова родна есть акъ дорога, якъ мати що родила. Кто встыдаеть ся своей мовы, то такъ якъ бы ганьбивъ ся, цуравъ ся своей матери, и поповняе великій страшный грѣхъ! Русины! того не робѣть, но шануйте свою мову и величайтеся нею, бо наша мова руска есть найкращою мѣжь всѣма славяньскими мовами.

Редакція.

ЩО НОВОГО въ АМЕРИЦѢ

Ню Йоркъ. Уже одъ довгого часу ведесь процесъ противъ капитановъ городской полиціи за надужитя всякого рода, за перекупства, за лапове и т. п,

---

Броклинъ. Больша часть застрейковавшихъ въ послѣдныхъ дняхъ кравцѣвъ, выграла справу и наново контракторы подписались на у-году.

Робота по декуда йде добре, але фабрики не всѣ ще въ руху.

Джерсі Сіті. Цукровня мае перестати робити на колька день, бо щось не до ладу задля новой цловой тарифы.

Саратоґа. „The peoples party“ мала свой мітінґъ, на котромъ ухвалено домагати ся, щобы правительство взяло въ свои руки зелѣзнѣ дороги, телеграфъ и телефонъ.

***

Паперовыхъ грошей дня 30. юлія с. р. було въ оборотѣ тутъ въ Америцѣ 902 міліоновъ.

***

Въ Бостонѣ застрейкували цигарники домагаючись подвысшеня платнѣ. Зъ Филяделфіи послали имъ ихъ товариши по ремеслу 1000 доляровъ вспомоги.

***

Въ околицѣ Ню Йоркъ умерла стара женщина, котра лишила 300 дол, въ тестаментѣ для свого пса а решту для доктора, що ей такъ добре выкуровавъ.

То для пса 300 дол. а для бѣдныхъ ничъ. Нехай же теперь за ей душу бреше.

***

Боявъ ся щобъ не бувъ живцемъ загребаный.

На дняхъ поховано на цминтарѣ Оакландъ въ West Chester Pa. нѣякого Ричарди Еліотт, котрый мавъ великій страхъ щобъ го живцемъ не поховали. Мѣсяць тому якъ умеравъ, давъ розпоряджене въ тестаментѣ якъ мають робити, щобъ го живцемъ не загребали. Все до точки було сповнено. Трупъ лежавъ въ особной криптѣ до руки бувъ привязаный дротъ, котрого другій конець знаходивъ ся въ хатѣ гробаря и на концу дзвонокъ такъ, слибъ небощикъ бувъ живцемъ похованый то заразъ рушивъ бы рукою а гробарь сей часъ знавъ що небощикъ живый. Але позаякъ до мѣсяця дзвонокъ не давъ знаку, то теперь поховали разъ на всегда.

Вилкесбарре. Въ тутейшихъ майнахъ лучивъ ся выбухъ ґазу и сто майнеровъ зъ тяжкою быдою могзи выратоватись.

Коннеллсвілле. Стрейки коксеровъ уже цѣлковито скончились.

Въ Ашляндъ також була аксплозія ґазу и трохъ майнеровъ правдоподобно загинуло.

ЗЪ ШИРОКОГО СВѢТА.

Хиньско-Японьска война.

Днесь хочемо познакомити нашихъ читателѣвъ зъ военною силою обохъ противниковъ, – и такъ:

Японія мае добре на европейскій ладъ обученого войска 60 тысячъ въ активной службѣ, 113 тысячъ запасного, а 80 тысячъ обороны краю. Хины мають 35 троха окресаного на европейскій ладъ а решта складае ся зъ повъ міліона що жадной дисциплины не знають ихъ вартость ровняеть ся торбѣ сѣчки.

Хинскій адмиралъ Тінґъ военной хиньской флоты, попавъ въ неласку цѣсаря и зоставъ здеградованый зъ высокого чину.

Мѣжь хиньскимъ войскомъ появилась холера и голодъ такъ що убиваютъ конѣ и мясомъ дѣлять ся.

Хиньске правительство зо всѣхъ сторонъ стягае войско и шле до Кореи.

Мѣжь Англіею а Туреччиною ведуть ся дипломатичнѣ переговоры въ той цѣли, щобъ Туреччина дала Англіи островъ Крету а Англія далабъ въ замѣну Турціи островъ Ципръ и 12 міліоновъ фнт. штерлінґовъ.

Вѣдень. На дняхъ мались одбути въ Галичинѣ великѣ маневры кавалеріи, але черезъ холеру не одбудуть ся.

Росія. Н весь свѣтъ одбувались славнѣ ярмарки въ Нижномъ Новгородѣ, а сего року слабне рухъ базару, бо купцѣ черезъ холеру утѣкають домовъ.

Берлинъ. Нѣмецкѣ газеты дуже остро критикують слова Вильгелма, де онъ каже: же зъ божой ласки лишень онъ повелитель Германіи.

Оденъ кравець въ Дрезднѣ выкинувъ черезъ окно зъ 4 поверха своихъ четверо дѣтей а потомъ и самъ кинувъ ся. Тѣла нещасныхъ розбились на кусники.

Букарештъ. Въ католицкомъ костелѣ подчасъ богослуженія напавъ оденъ чоловѣкъ зъ ножомъ въ рукахъ на священника и хотѣвъ го забити, але присутнѣ не дали.

Цариградъ. Шайка розбойниковъ напала на стацію Кайтъ, зелѣзной дороги анатольской и обрабувала 20 тысячъ зр.

Шангай. Великій огонь знищивъ мѣсто Чунґъ Кінґъ Двѣста домовъ згорѣло, 100 особъ утратило жите; шкода выносить на 10 міліоновъ.

Бомбай. Въ Индіяхъ почались революційнѣ розрухи и забуреня. На дняхъ прійшло до кровавой боротьбы мѣжь гиндусами а магометанами а найбольше въ Поанагъ Сіті, де всѣ склепы позамыканѣ а кавалерія замкнула улицѣ. Чотырнайцять брагмановъ подписало одозву до народу,щобъ бравъ за оружіе и выганявъ чужихъ владѣтелей родного краю.

Вѣдень. Поліція попала на слѣдъ въ Тернополи, въ Галичинѣ, тайного революційного товариства, котрого задачою було огнемъ и мечомъ одбудовати Польщу.

Не бабрай бо . . .

* Въ послѣдномъ числѣ „Віестника“ появилась нѣбы то допись и подписана власноручно п. Андреемъ Мацура, котрый не вмѣе анѣ читати, анѣ писати.

Але намъ не йде о то кто писавъ. але що писавъ, Переглянувши сю бабранину, знайшли мы ослячѣ напады на „Союзъ“ и на вандровныхъ апостоловъ. Що слово то глупость и не знане рѣчи, що кропка, то заячій скокъ такъ, що перечитавши до конця не знаешь якъ, що и до чого се йде. Тую статію можна читати съ переду и зъ заду, то однакова путанина и тьма.

Авторъ напоминае людей що бы трималисъ вѣры своихъ прадѣдовъ. А якажь вѣра була дѣдовъ, прадѣдовъ? За яку вѣру боролись, бились, кровъ свою проливали якъ за не тую, зъ котрой днесь поганѣ правнуки,до котрыхъ и авторъ статіи належить, насмѣвають ся и дурають ся щобъ подхлѣбитись айрискимъ біскупамъ и скорше доляры хапати?

Исторія и свѣтъ знае що нашѣ дѣды и прадѣды исповѣдали христіяньску православну вѣру, и авторъ статіи хотячи уходити за твердого іезуиту самъ намовляе людей до православія. Чи то не глупота и подлость характеру, чи авторъ не задае самъ собѣ брехню?

Дальше знаходить ся въ „Віестнику“ страшна статія подъ страшнѣйшимъ наголовкомъ „Искры.“ Авторъ той статіи креше тіи искры якъ оселъ копытомъ. Ся статія написана корчемнымъ языкомъ, котрого соромивъ бы ся старый криминалникъ

Але суть люде, котрѣ не мають чести нѣ сорому употребляють сей языкъ въ „Віестнику,“ котрый есть и на тое абы статіи такого рода печатати.

(дальше буде)

УВАГА.

Рокъ уплынулъ водъ часу появленя ся первого нумера „Свободы,“ а суть ще такѣ люде, котрѣ и до сего часу не прислали предплату. Протое, заявляемо, що одъ сего числа онѣ разъ больше не пошлемо поки гроши не получимо.

УВАГА.

Хотячѣ приступети до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. John Glowa

Excelsior Pa.

И увѣдомити секретара подъ адресою.

Rev. J. Konstankiewich
144 South Franklin Str.
Shamokin Pa.

---

* Звертаемъ увагу всѣхъ нашихъ Русиновъ, що маемо на складѣ всякѣ книжки школьнѣ букварі, читанки, одъ першой до третой клясы. Маемо також всякѣ поучаючи книжки зъ общества „Качковского“ и другихъ. Маемо Молитвословы „Кормъ Души“ Есть то одна зъ найкрасшихъ книжокъ до моленя зъ чотырома кольороваными образками и 50 на чорномъ тлѣ. Такъ само маемо Исторію Руси и книгу о „Наслѣдованю Іисуса Христа“ Тіи книжки повинни находити ся въ кождой хатѣ руского робôтника.

Молись, трудись, тверезись, учись, до „Союза" запишись, до читальнѣ ходи! Бога въ серцю май, ближнего люби, церковь посѣщай, „Свободу" читай! Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся! Въ льотерію не грайте, тôлько грошь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому" ану скинтесь по центови! Се не запоминайте!..... Буде зъ васъ!